

կրորդ օրը իր կեանքը կնքեց : Իսկ եկամուտը ուր էր տարին 1200 Փր . իր ամուսնոյն կապուեցաւ :

Վրլտոնին բնութեամբ շատ լաւ սիրտ ունէր , որով այնչափ թշնամեաց նախանձուն ու վնասներուն , առանց նեղսրբտութեան մը իբրեւ ճշմարիտ քրիստոնեայ համբերեց : Բայց բանի մէջ չափաւորութիւն ունէր . ձեռքէն եկած օգնութիւնը երբեք մէկու մը չէր զլանար , և ուրիշներուն պակասութեանցը աչք գոցելով ու կարեկցելով՝ վրանին պզտի կատարելութիւն մը տեսնէր՝ կրցածին չափ կը գովէր ու ամենուն աննախանձ կը քարոզէր : Իր մանկութեան հասակէն մինչև ցծերութիւն միշտ ուրախ զուարթ էր . անդադար կորուստներու և վերջի աստիճանի խեղճութեանցը մէջ բնաւ չէր յուսահատեր , մանաւանդ աւելի թեթեւեղութեամբ երբեմն իր գլխէն անցած դէպքերը կատակերգութեանցը նիւթ կ'առնէր : Իսկ կատակերգութեան ունեցած հանճարոյն յաջողութիւնը զարմանալի ու կարգէ դուրս բան մըն է : Զկայ թատերագակ մը որ իրեն չափ շատ միանգամայն և այնչափ ընտիր բան գրած ըլլայ , անանկ որ բոլոր իր շինած թատերագութիւնները երկու հարիւր կտորէն աւելի կը համրուին , որոնց զրեթէ ամենուն մէջ ալ իր աշխոյժը , հանճարը , յանկարծական գիւտերը , նոր նոր դարձուածքները , լեզուին յրստակ մաքրութիւնը , վայելուչ իմաստները , ծաղրաշարժ դէպքերը զարմանալի կերպով մը կը փայլին . բայց աս ալ կը խոստովանինք որ շատ աւելի նորանոր գեղեցկութիւններով զարգարած կ'ըլլային իր գրուածները՝ թէ որ աւելի քիչ թուով և աւելի աշխատութեամբ շինած ըլլային :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ՔԵՆԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԺԲ .

Գրիգորիոս Լուսաւորիչ :

Բայց հայ մանկան սրտին առաջին սիրալիր բաբախմունքը տարակոյս չկայ որ եղած է Վրիգորիոսի երկնատուր և սուրբ անունը : Զկայ հայ սիրտ մը՝ որուն մեծագոյն մասը Վրիգորիոս գրաւած չըլլայ . քանի որ այսպիսի հայկական սիրտ մը կը չնչն՝ Վրիգորիոսի ցանկալի անունը վշտաց ու աղէտից մէջ բալասամ , ու խնդութեանց ժամանակ՝ առաւօտեան անոյշ ցօղի մը պէս վրան զուարթարար կը շողշողայ :

Բայց համար հայկական Վնարն ալ շատ անգամ խանդը վառուած իր թրթուռն թեւերը իւր Լուսաւորիչն անմահ փառացը նուիրեր է իբրեւ երախտագիտութեանն ու սիրոյն գոյզն նշան մը իւր երկնաբնակ ծնողին ընծայելով : Այսպիսի ցանկալի աւանդներու բարեբաղդաբար մենք ալ ստէպ մեր ձեռագիր մատենիցը մէջ հանդիպելով՝ չենք կրնար անտարբեր աչքով թողուլ և անցնիլ , ու մեր սրտին զգացմանցը ցանկանալով հաղորդ ընել երբեմն մեր ազգասէր ընթերցողքն ալ՝ չենք կրնար զանոնք զուրկ թողուլ աւանակ մէկ ցանկալի միւսթարութեան մը , որ միանգամայն հայ սրտին ալ երախտագէտ զգացմանցը յաւիտենական պարծանք մըն է , և ապաղայից արժանաւոր յիշատակ : Ասան զի ազգային գիւտի կամ պարծանքի մը որչափ ալ մեր սրտին վրայ ազդած բերկրութիւնն ու քաջալերութիւնը մեծ ըլլայ , 'ի վերայ այս ամենայնի քանի որ նոյնը ձեռքէ եկածին չափ մեր պատուական համազգեստը հաղորդած չենք՝ թերի և ըստմասնեայ կը համարինք մեր ունե-

ցած ուրախութիւնն ալ : Իսկ մտածութիւններով՝ ինչպէս որ մերթ ընդ մերթ հրատարակեր ենք, առ ժամն ալ ասոնցմէ մէկը կ'ընծայենք : Ուսաւորչասէր որդւոց իբրեւ անորոժական նուէր մը՝ իրենց սրբազան Հօրը և անոր աստուածարեալ որդւոցը ու թողանցը յիշատակը տօնախմբած օրերը : Իսոր թէ լերը տխուր են, ու արցունքներ վազցը-

նելով զարնուած, ուստի շատ ալ սրտաշարժ, և իբր թէ թարգման մը ճշմարիտ հայրենասիրաց ըղձիցն ու փափազանացը : Սէղք որ քերթողը՝ Հայկական Վհարին տակ իւր անունը քօղարկելով՝ իր սիրտը միայն ու հայրասէր զգացմունքները ուզեր է մեզի ծանօթացնել, առանց իր բնիկ անունն յայտնելու :

ԱՌ ՀԱՅՐՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ

Գ Ր Ի Գ Ո Ր Ի Ո Ս

ԱՐՏԱՍՈՒԱԻՔ ՄԱՂԹԵԱԼ

ԻՅՍԱԻ ժողովեալ մանկունք, Հայր պատուական, զքե փարիմք սիրով .
Ո՛վ Գրիգորիոս սուրբ : Ուսաւորիչ քո տառապեալ հաւտիդ .
Օքո զանտանելին յիշեա զչարչարանս, ամաչեմք 'ի քէն՝
Որք աւտարացաք 'ի շնորհացն, ո՛վ ճրգնաւոր, մեր ապերախտ գործովք .
Վայ մեզ գերեկոցս, վայ մեզ արդ . ո՛ր զուարճասցուք յիշատակի աւուրս .
Բարձաւ ինդութիւն 'ի մէնջ և գերեցա՞ք յաւտար ազգաց :
Վո աստուածեղէն տաճարք ահա փարախ բարբարոսաց,
Սէք ո՛ր տանեսցուք ըզտանս անտէր անտունքս և գերութեամբ անյոյսք .
Դու Հայր մեզ եկիր այսաւր և մեք հեռի 'ի չարչարանաց տեղոյն :
Ըյսաւր է քո տան, ո՛վ Տէր, և մեք սրգաւոր յուրախութեան աւուրս .
Ո՛ր ըզքեզ, սուրբ Գրիգոր, պատուեմք . 'ի Շողակաթն թէ 'ի Բագուանըն մեծ,
Ո՛ր զքեզ աւրհեսցուք, Վրկայ, 'ի Հովփսիմեանք թէ 'ի Վիրապըն սուրբ .
Յափըշտակեցին 'ի մէնջ, մատեան հեթանոսք 'ի ժառանգութիւնըս քո .
Ողբա՛ ըզմեզ այսաւր, ո՛վ Հայր, զքո զաւտարացեալ մանգունքս .
Ըշխարհն աւտարաց մատնած, մեք պանդուխտք յերկրի աւտար շըրջիմք .
Չիք մեզ մըխիթար վըշտիս, այլ եմք պատկառած 'ի մէջ ազգաց բազմաց .
Ոչ կարեմք տանել, ո՛վ Հայր, ոչ կարեմք տանել զանտանելի զայս վիշտս .
Յայս 'ի տաժանմանց ստիպեալք, աղաղակեմք առ քեզ լալով յերկինս .
Ըռը զհառաչանս, լուր, Տէր, և այց արա քո մոլորեալ հաւտիս .
Օ վիրաւք խոցոտեալ մարմինդ ցոյց Վրիստոսի և հաշտեցո ընդ մեզ .
Թերեւս լիցի մեզ դարձ և քաւեսցէ զբազմութիւն մեղացն :
Սէղաք անաւրէնքս, մեղաք և չիք բանալ մեզ զբերանըս մեր .
Ըմանթ քեզ եղաք, սուրբ Տէր, և անպըտուղ քոյ սերմանըն երկիր .
Բայց մի զմեզ իսպառ ատեր, Հայր որդեսէր և բարեգութ Հովիւ .
Ըք քեզ պաղատիմք, ո՛վ Հայր, և աղաչեմք կեցո դարձեալ զանկեալքս :